

A következő írásokban a tanszék jelenleg gondozott képzésének (közösségszervezés BA) gyakorlati tevékenységeire fókuszálunk.

Oszlánczi Tímea

Szakmai partneri együttműködések a közösségszervezés alapszak képzésében

Bevezetés

Egyetemünk a közösségszervezés alapszak 2017-ben történő országos indulása óta elsők között részt vesz a képzésben, folytatva az intézményben a közművelődésiszakember-képzés több évtizedes hagyományait. A közösségszervezés szak a közösségi művelődés és a felnőttkori tanulás területén hiánypótló képzést nyújtó alapszak, amelyet a kezdetektől a gyakorlatorientált képzési forma jellemez.

A gyakorlatorientált képzés megvalósulásának alappillérei a 80, illetve 160 órás kötelező szakmai gyakorlat lebonyolítása, a különböző kurzusok keretein belül megvalósuló terepmunka, valamint a tudományos kutatómunkában való részvétel. Valamennyi forma esetében elmondható, hogy azokat széles körű partneri hálózatunkkal együttműködve valósítjuk meg. Mindezeken túl szakmai partnereink segítségével, hallgatók részvételével, bevonásával a fentiekén túl is támogatjuk egymást a képzés sikere előmozdításának érdekében. Többek között segítjük egymás szakmai és projektnapjait, valamint közösen részt veszünk a szaknépszerűsítésben is.

Tanulmányunkban a fentiek közül a kötelező szakmai gyakorlat rendszerét és megvalósulását, valamint néhány kurzushoz kapcsolt közös munka gyakorlatait kívánjuk részletesen bemutatni.

A kötelező szakmai gyakorlat rendszere és megvalósulása

A kötelező szakmai gyakorlat a szakra vonatkozó képzési és kimeneti követelmények (KKK) szerint a tanulmányok során két félévben is megjelenik a kötelezően teljesítendő kurzusok között. A 80 óra időtartamot felölelő gyakorlat a képzés negyedik félévében, a második év tavaszi félévében, míg a 160 órás szakmai gyakorlat harmadéven az ötödik félévben teljesítendő.

A Nemzeti Művelődési Intézet Nonprofit Közhasznú Korlátolt Felelősségű Társaság, valamint a közösség-szervezés BA képzést indító felsőoktatási intézmények által létrehozott Közösség-szervezés BA munkacsoport által megfogalmazásra kerültek a képzéshez kapcsolódó szakmai gyakorlat célkitűzései. Ennek értelmében *„a szakmai gyakorlat célja, hogy a hallgatók a közösség-szervezés különböző intézményeinek mindennapi munkáját megismerjék, azok munkájába tevékenyen bekapcsolódjanak, és szintetizálják, a gyakorlatban alkalmazzák a különböző tantárgyi keretek között elsajátított ismereteiket, erősítsék szakmai kompetenciáikat, bekapcsolódjanak az intézményekben futó projektekbe, illetve önállóan kezdeményezzenek projekteket. A személyes kompetenciák fejlesztésén belül további cél, hogy erősítsék szakmai elkötelezettségüket, közösségfejlesztő attitűdjüket, valamint a gyakorlatban is törekedjenek az együttműködő kommunikációra, megtapasztalják a csapatmunka előnyeit, felismerjék saját erősségeiket, és a szakmai kompetenciáikat erősítsék, valamint képesek legyenek a projekt módszert tudatosan alkalmazni a közösségi programok szervezése során.”*

A 80 órás szakmai gyakorlat teljesítésére jellemzően klasszikus közművelődési intézményekben és színterekben kerül sor. A gyakorlati képzésben részt vevő intézmények és színterek névsorát a Nemzeti Művelődési Intézet Nonprofit Közhasznú Korlátolt Felelősségű Társaság mint a terület szakmafejlesztésért felelős szervezete, valamint a közösség-szervezés BA szakos képzést indító felsőoktatási intézmények által létrehozott Közösség-szervezés BA munkacsoport közösen állította össze. A hallgatók valamennyi olyan közösségi színtérben és közművelődési intézményben teljesíthetik 80 órás szakmai gyakorlatukat, amelyik megfelel a személyi, tárgyi és infrastrukturális feltételeknek.

A 160 órás kötelező szakmai gyakorlat esetében a partner már csak a hallgató szakirányának megfelelő gyakorlatvezetésre alkalmas egység lehet, mind a kulturális közösség-szervezés, mind a humánfejlesztés szakiránynál.

A szakmai gyakorlat külső helyszíni vezetője az intézménnyel, színtérrel jogviszonyban álló szakember, a tereptanár, aki szakirányú felsőfokú végzettséggel, valamint szakmai gyakorlattal rendelkező személy lehet. A munkabizottság ajánlása értelmében „*kívánatos legalább 5 éves szakmai gyakorlat*”.

A gyakorlati helyszín választásakor a másod-, illetve harmadéves hallgatók már olyan előzetes tapasztalatok és ismeretek birtokában vannak, amelyek megkönnyítik döntésüket, hiszen a tanulmányok megkezdésétől a különböző kurzusok keretein belül már folyamatosan figyelemmel kísérik a szakmai szolgáltatók munkáját, és megismerkedhetnek leendő tereptanárjukkal is.

A gyakorlati helyszíneket a szektorális heterogenitás jellemzi, hiszen az állami, önkormányzati, a profitorientált gazdasági, valamint a nonprofit civil szektor is képviselteti magát a széles körű partneri kínálatunkban. A három fő csoport mellett egyéb, azokba nem sorolható szervezetek is színesítik a kínálatot hallgatóink számára. A 2017/2018-as évtől folyamatosan bővül a tanszékkal partneri kapcsolatban álló szervezetek névsora. Napjainkig mintegy 70 szervezettel kötött intézményünk együttműködési megállapodást közösségsszervezés alapszakos hallgatók kötelező szakmai gyakorlata lebonyolításának céljából. A megállapodás értelmében a külső helyszínen megvalósuló gyakorlat vezetéséhez, a szakmai munka megvalósításához a tereptanárt a partner szervezet biztosítja, szorosan együttműködve az egyetem erre megbízott szakmai gyakorlati koordinátorával.

Az állami, önkormányzati területen működő közművelődési szolgáltatók fedik le partnerintézményink közel fele részét. A 80 órás szakmai gyakorlatok jelentős többsége ezekben a színterekben és intézményekben történik, valamint a 160 órás gyakorlatra a kulturális közösségsszervezés szakirány hallgatói választják ezeket a szervezeteket.

Helyileg jellemzően Heves vármegye területén teljesítik a gyakorlatukat hallgatóink, azonban – különösen a 160 órás, nyáron megkezdhető szakmai gyakorlat esetében – gyakran lakóhelyükhöz közel eső településen választanak intézményt. Így több hallgató Borsod-Abaúj-Zemplén vagy Nógrád vármegye területén talál megfelelő partnert. E szektor területén szinte valamennyi félévben fogadja hallgatóinkat többek között az Egri Kulturális és Művészeti Központ, a Hatvani Grassalkovich Művelődési Ház, a Noszvaj Községi Önkormányzat IKSZT, a Felsőtárkány Faluház, az Egerszalóki Faluház és Könyvtár.

Külön kiemelnénk a területhez tartozó, de működési formáját tekintve nonprofit gazdasági társaságként működő partnereinket is, mindenekelőtt a Nemzeti Művelődési Intézet Nonprofit Közhasznú Korlátolt Felelősségű Társaságot. Az intézet Heves vármegyében lévő igazgatósága kiemelt hallgatói létszámmal vállalja a szakmai gyakorlat lebonyolításában való közreműködést, és a kiváló együttműködés eredményeként a járványhelyzet, valamint a rezsviváság következtében előálló intézménybezárások idején segítségükkel, a sajátos élethelyzetre kidolgozott módszertani ajánlásait alapul véve valamennyi hallgatónknak lehetősége volt a tárgyévben teljesítenie szakmai gyakorlatát.

A szomszédos vármegye területén a nonprofit gazdasági szolgáltatók közül több hallgatónkat is fogadta már a Miskolci Kulturális Központ Nonprofit Kft.

A civil területen is többéves együttműködések részese egyetemünk. A harmadik szektor közművelődéshez való sokrétű kapcsolódása révén értékes gyakorlati tudásra tesznek szert a leendő szakemberek. E terület megismerése nem kizárólag a szakmai szolgáltatói működés megismerésének szempontjából jelentős, mivel a művelődő közösségekhez kapcsolódó alapszolgáltatás teljesítése révén a későbbiekben biztosan kapcsolatba kerülnek hallgatóink a társadalmi szervezetekkel. Egerben a Civil Közösségek Háza, az Egri Közösségi Alapítvány, a Kárpátok Alapítvány biztosít számukra lehetőséget a szakmai munka megismerésére.

A gazdasági, profitorientált területen alapvetően a humánfejlesztés szakirányt választó hallgatóink teljesítik gyakorlatukat. A térség meghatározó stratégiai gazdasági társaságain (Eger-Maklár – Robert Bosch Automotive Steering Kft., Bárdi Autó Eger) túl a kisebb szervezetek is együttműködnek egyetemünkkel. A felnőttképzési területen több hallgatónkat rendszeresen fogadja az Alacritas Felnőttképzési Intézet Kft., valamint a hatvani OKTAT60 Kft.

Az egyéb, fenti csoportokba nem sorolható szakmai partnerszervezetünk közül kiemelhetjük a területi iparkamarát, a Vöröskereszt szervezetét, szakképzési centrumokat, az Érseki Vagyonkezelő Központot, de fogadott már közösség-szervezés alapszakos hallgatót a Magyar Honvédség és iskolaszövetkezet is.

Gyakorlatorientált kurzusok

A szakmai kapcsolatok rendszerében meghatározó jelentőséggel bír a szemináriumok keretében megvalósuló közös munka, amelynek keretében törekszünk a hallgatók elméleti tudását a gyakorlati életben elhelyezni.

Már az első évfolyam során terepre visszük hallgatóinkat: a Kulturális és oktatási intézmények elméleti óra gyakorlati vetületeként a második félévben teljesítendő, A felnőttképzés és közművelődés intézményei és színterei című kurzus keretében számos partnerhez ellátogatva tapasztalhatják meg az egyes szervezeti és működési formák sajátosságait a gyakorlati életben. A második évfolyamon pedig az Intézménylátogatás kurzushoz rendelve már a szakmai feladatellátás részleteit is megismerhetik. Szintén másodéven találkozhatnak hallgatóink a szakmai terepmunkával a Közművelődési szakmai szolgáltatás a gyakorlatban elnevezésű kurzus keretei között, ahol a hét alapszolgáltatás mentén mutatjuk be partnereink segítségével a közművelődési munka szakmai elemeit.

A külső helyszínen, szakmai partnerek bevonásával tartott kurzusok igen kedveltek hallgatóink körében. Az alábbiakban néhány vélemény következik a látogatások és a terepmunka során szerzett tapasztalataik tükrében.

„Összegezve nekem nagyon tetszett az első intézménylátogatásunk. Nagyon érdekesnek találtam és jó volt, hogy elhangzott sok olyan dolog, amit már az órákon is tanultunk. Jó volt látni előben is egy ilyen épületet. Az pedig külön nagyon jó volt, hogy egy szakmai vezető mutatta be nekünk a felépítést, és hogy ő egyben az egyetem egyik volt hallgatója is.”

„Személy szerint élményekkel gazdagabban tértem haza, Lázár Tünde nagyon szépen össze tudta foglalni, hogy mennyi mindenre képes egy művelődési szakember. Nagyon szimpatikus volt, hogy mindenben lát lehetőséget, és szeretné megoldani, kielégíteni minden korosztály igényeit. Remélem egyszer belőlünk is hasonló szakember lehet majd.”

„A CKH-ban beleláthattunk egy éppen formálódó és fejlődő civil szervezet működésébe és abba, hogyan próbálnak új információkat szerezni a már tapasztaltabb szervezetektől. Például, hogy ennek kapcsán felkereshet

egy csoport egy másikat, néha magától értetődőnek tűnik, azonban a mozgástér ilyen jellegű tágasságát pezsdítő volt megtapasztalni.”

„Összegezve saját benyomásaimat az Egri Forrás Kulturális Központról megállapítható, hogy az intézmény kiemelkedő szerepet tölt be Eger város életében. Az intézmény nemcsak a kultúra közvetítésének fontos színtere, hanem a közösségi élet egyik központi eleme is. A hagyományok megőrzése, az innovációk bevezetése és a közösség támogatása révén hozzájárul ahhoz, hogy Eger továbbra is egy dinamikusan fejlődő, kulturális értékekben gazdag város maradjon.”

„Az Egri Kulturális és Művészeti Központban zajló intézménylátogatás számomra több okból is inspiráló volt. Nekem szerencsére nem volt idegen hely, hiszen számos alkalommal látogattam már el kiskoromban az épületbe a volt iskolámnak köszönhetően. Viszont egyetemistaként teljesen más nézettel léphettem be az épületbe.

Az előadás során számos olyan információval találkozhattam, amiről eddig a tananyagban tanultam például, átbeszéltük az intézményre vonatkozó szabályokat és feltételeket.”

„Én nagyon érdekesnek találtam az előadást, nagyon motiváló volt a sok pozitív tapasztalat. Nagyon tetszett, hogy gyakorlatban is láthattam a megtanultakat, és volt lehetőségem nosztalgizni.”

„A település közművelődési munkatársa kiemelt figyelmet fordít az igény-felmérésekre, hogy a helyi programokat a lakosság igényei szerint alakíthassák. Különösen fontosnak tartja a település épített és természeti értékeinek megóvását, valamint a közösségi életbe való aktív bevonást. Összességében elmondható, hogy Parád egy nagyszerű közösségi élettel és számos kulturális örökséggel rendelkező település, amelyet a Mátra gyönyörű természeti környezete vesz körül.”

„Számomra kifejezetten jó volt azt a történetet hallani, hogy az egyik tábori csoportban csak a harmadik napon derült ki, hogy van egy diszlexiás és diszgráfiás gyerek. Ennek oka a rendkívül jól összerakott feladatsor volt, mert nem maradt le a szóban forgó gyerek, tudta

tartani a tempót a többiekkel, mivel nem arról szól a foglalkozás, hogy csak olvasson mindenki. Játékos formában dolgozzák fel a művet, érdekességeket mesélnek a keletkezéséről. Ki tudnak menni a kertbe, és megnézhetik, hogy bizony, pont ezen a padom ülve elmélkedett az író, itt születtek a sorok. Vagy akár még a várba is elmehetnek, és így még jobban el tudják képzelni az izgalmas kalandokat. Nagyon jó lett volna nekem is egy ilyen jellegű műfeldolgozás, mert én is érintett vagyok a diszesség problémáival.”

„Ottjártunkkor is egy nyugdíjas csoport vett részt egy Gárdonyihoz kapcsolódó foglalkozáson, különböző játékos feladatokat oldottak meg, megismerkedhettek és megfejtették Gárdonyi titkosírását, illetve meg is tekinthették Gárdonyi Géza emlékházát. Minden feladatot nagyon nagy lelkesedéssel végeztek el.”

„Összességében egy befogadó, támogató légkört teremtenek, ahol a fiatalok nemcsak szórakozhatnak, hanem olyan tudást és élményeket is szerezhhetnek, amelyek hosszú távon is meghatározóak lehetnek számukra. Az EKMK Forrás Gyermek és Ifjúsági Háza tehát nemcsak egy helyszín, hanem egy inspiráló közösség, ahol mindenki otthon érezheti magát.”

„Összefoglalva, Felsőtárkány kiemelkedő közösségi életet ápol, és magas színvonalú közművelődési tevékenységet folytat. Eseménydús évi programkínálata számos környező település lakosai számára is vonzó, így elmondható, hogy a falu az egész térség közművelődése szempontjából kiemelkedő fontossággal rendelkezik. Számomra példaértékű, hogy színes a programkínálat és az, hogy igyekeznek megfelelni minden korosztály számára, és igyekeznek olyan eseményeket megrendezni, ahol mindenki szívesen vesz részt korosztálytól függetlenül. Számomra a legérdekesebb részlet a népviseletek megtekintése volt, illetve a Tárkányok találkozója elnevezésű rendezvény, még sosem hallottam ilyen jellegű összetartásról.”

Zárszó

A bemutatott jógyakorlatokkal azt kívántuk szemléltetni, hogy tanszékünk kiemelten fontosnak tartja, hogy hallgatóink a képzésük ideje alatt minél gazdagabb gyakorlati tudásra tegyenek szert. A képzés során szerzett tapasztalatainkat folyamatosan értékeljük, és igyekszünk azt beépíteni a képzésbe módszertani óráink keretében, illetve folyamatosan gondolkodunk, mivel bővíthető még a gyakorlati repertoár.

A fejezet megírásánál felhasználtuk és kiegészítettük korábbi munkáinkat (Simándi és Oszlánczi 2020, Simándi Szilvia – Tengely Adrienn – Oszlánczi Tímea 2024).

Felhasznált irodalom:

Simándi Szilvia – Oszlánczi Tímea (2020): Közősségsszervezés szak az Eszterházy Károly Egyetemen. *Szín* 4. évf. 38–42.

Simándi Szilvia – Tengely Adrienn – Oszlánczi Tímea (2024): A gyakorlatorientált képzés megvalósulási módjai Közősségsszervezés alapszakon. *Paidea* 14. évf. 2. sz. 113-124.

További források:

A szakmai gyakorlat adminisztrációjának online felülete, a Gyakorlati Koordinációs Elektronikus Rendszer (GYKER).

Nemzeti Művelődési Intézet (2017): Közősségsszervezés BA szakmai gyakorlatának dokumentumai. Készült az NMI Művelődési Intézet Nonprofit Közhasznú Kft. és a közősségsszervezés BA képzést indító felsőoktatási intézmények által létrehozott Közősségsszervezés BA munkacsoport keretében.